

**FORMAREA COMPETENȚELOR ARTISTICE LA CADRELE DIDACTICE
DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR: ASPECTE TEORETICE**

Iulia POSTOLACHI, asistent universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova

Abstract: In this article I want to mention that the primary school teacher assumes a multitude of roles which exertion depends on his personality. Besides the didactic activity, he also carries out extra-curricular or cultural-educational activity. The teacher is always a social pedagogue concerned with raising the level of culture and civilization of his disciples. From these roles arise the dimensions of artistic skills of primary school teachers.

Conceptul de formare a profesorilor pe bază de competențe a pătruns în practica didactică. Competențele pentru profesia de învățător sunt concepute sistemic, integrate competențelor generale pentru îndeplinirea eficientă a unui rol social și competențelor pentru profesia de cadru didactic, în general.

Termenul *competență* are înțelesul de abilitate sau capacitate de a satisface scopurile educației [S.Cristea, 4]. Competența cadrelor didactice în acțiunea educativă este abilitatea comportării sale într-un anumit fel într-o situație pedagogică. În acest sens, competența reprezintă posibilul comportamental, în timp ce performanța dezvăluie realul comportamental.

Competența este condiționată de informație, iar aceasta acționează asupra performanței și stilului de muncă al profesorului în mediul școlar.

După A. Ionescu [10] *competența didactică* include:

- **competențe de organizare și structurare** (organizarea clasei, structurarea conținuturilor, organizarea activității etc.);
- **competențe de distribuție a comunicării** (solicitare frontală sau solicitare de răspunsuri interactive ale elevilor);
- **competențe rezolutive și evaluative** (dirijarea activității practice, cognitive a elevilor etc.);
- **competențe de manifestare a potențialului formativ** (stimularea conduitelor de exprimare directă a opiniei critice etc.);
- **competențe referitoare la climatul socio-afectiv** (tipuri de influențe ale profesorului în sfera personalității elevului);
- **competențe de stimulare a creativității** (stimularea conduitei creative a elevului).

Aceste competențe sunt condiționate de aptitudinile pedagogice și de nivelurile culturii profesionale ale cadrului didactic: nivelul superior de organizare și funcționare a proceselor psihice cognitive, afective și psihomotorii ale acestuia cu suportul lor axiologic, în planul creării unor modele de predare/învățare-evaluare, în funcție de rezultatele educative existente și în planul relaționării/contactului cu elevii.

Autorii V. Belous [2] și M. Călin [5] vin cu completări la capitolul *structura competențelor didactice*, după cum urmează:

- **competența informațională** (repertoriul de cunoștințe, noutatea și consecința acestora);
- **competența teleologică** (capacitatea de a concepe rezultatele educației sub forma unei pluralități de scopuri cu dimensiuni informaționale, axiologice și pragmatice care pot și trebuie să fie nuanțate ca posibil pedagogic, rațional gândit și operaționalizat);
- **competența instrumentală** (de utilizare a ansamblului de metode și mijloace ale educației în vederea creării unei performanțe comportamentale ale elevilor, adecvate scopurilor urmărite);

- **competența decizională** (alegerea între cel puțin două variante de acțiune în funcție de valoarea sau utilitatea mai mare care o au în a afecta comportamentul elevilor);
- **competența apreciativă** (măsurarea corectă a rezultatelor atinse cu clasa de elevii și de către fiecare elev în parte).

Un aspect esențial în ceea ce privește profesia de cadru didactic pentru ciclul primar (mai puțin stipulat în literatura de specialitate), în deosebi, îl reprezintă **competențele artistice**, care, în opinia noastră, includ ansamblul de capacități cognitive, afective, motivaționale și manageriale, ce interacționează cu trăsăturile de personalitate ale cadrului didactic. Competențele artistice ale cadrelor didactice din învățământul primar derivă din rolurile pe care acesta le îndeplinește în cadrul școlii:

- rolul de învățător,
- rolul de regizor,
- rolul de actor,
- rolul de părinte,
- rolul de diriginte la clasă,
- rolul de organizator al activităților extracurriculare,
- rolul de partener în comunicarea cu elevii și părinții,
- rolul de coleg în comunicarea didactică etc.

Din cele menționate, rezultă, că învățătorul de clase primare își asumă o multitudine de roluri a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. Pe lângă activitatea didactică, acesta desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă. Dintotdeauna cadrul didactic este și un pedagog social preocupat de ridicarea gradului de cultură și civilizație. Din aceste roluri decurg dimensiunile competențelor artistice ale cadrelor didactice din învățământul primar cercetate de mai mulți autori: de M. Andreescu [1], A. Ionescu [10], I. Jinga și E. Istrate [11]:

- Competența de a-și asuma anumite roluri, de contopire, cerute de situație;
- Competența de creare în coordonatele unei limite temporale, informaționale, ale obiectivelor, nivelului de educare a elevilor etc.;
- Competența de regizor;
- Competențe de comunicare verbală, non-verbală (pantomimă, gest, mimică etc.);
- Competența de comunicare paraverbală (ritm, tempou, ton, accent, articulare, metodică vorbirii etc.).

O altă abordare a competențelor artistice a cadrelor didactice a fost identificată de N. Stanciu și R. Stanciu [9] în următoarea componență:

- A dirija vocea și tehnica vorbirii, mimica și pantomimica, gestul și mișcărilor, cultura comunicării;
- A improviza, regiza o lecție, fiindcă lecția însuși este un spectacol;
- A modela discursul în funcție de răspunsurile elevilor;
- A provoca emoții, sentimente, cunoștințe.

Experiența didactică în domeniu ne conduce la ideea că **competența de comunicare** este competența artistică cheie deoarece solicită din partea cadrului didactic inițierea și declanșarea actului comunicării cu elevii, prin combinarea diverselor aspecte ale căilor de transmitere și decodificare a mesajului, informațiilor-calea verbală și neverbală cu particularitățile lor specifice de expresivitate și stăpânirea de către el a anumitor atribute fiziologice și psihice spre a se face înțeleș.

Una din probleme care vizează competențele artistice nominalizate este următoarea: care ar fi contextul pedagogic în care cadrul didactic le poate realiza frecvent?

Anumite **modalități** de realizare a competențelor artistice le găsim explicate în publicațiile autorilor I. Nicola [8], M. Morari [7]:

- *Poezii, texte* (disciplina limba română);

-
- *Cântece, opere muzicale, audiții muzicale* (educația muzicală: educația pentru și prin arta muzicală înseamnă a-l face pe elev să treacă din ipostaza de auditor în aceea de interpret și apoi în cea de creator);
 - *Desene* (educația plastică);
 - *Mileuri, obiecte confecționate* (educația tehnologică: linia, culoarea și forma imprimă imaginii plastice un specific aparte).
Dintre formele și mijloacele folosite în școală, autorii nominalizați evidențiază:
 - lecția de muzică;
 - ansamblul coral;
 - audițiile muzicale;
 - participarea organizată la concerte (activități extracurriculare);
 - concursurile muzicale;
 - lecțiile de educație plastică și lecțiile de educație tehnologică;
 - vizitarea și elaborarea expozițiilor.

Generalizarea experienței didactice proprii de formator completată de analiza literaturii de specialitate [A. Cara, L. Caragi, 3; M. Dragomir, 6] ne-a condus spre decelarea următoarelor forme de perfecționare a cadrelor didactice din învățământul primar în domeniul formării competențelor artistice:

Forme de organizare pe teren:

- Activități desfășurate în cadrul comisiilor metodice, cercurilor pedagogice, consiliilor profesionale;
- Schimburi de experiență profesională, interasistențe.

Forme de organizare externă:

- Cursuri, stagii, training-uri, conferințe în proiecte educaționale;
- Cursuri de formare continuă;
- Cursuri de (re)calificare profesională;
- Studii de masterat;
- Studii de doctorat.

Forme de organizare mixte:

- Implicarea în realizarea unor publicații de specialitate;
- Perfecționarea prin grade didactice;
- Participarea la concursul „Pedagogul anului” etc.

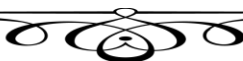
În concluzie putem menționa, că arta de a preda nu se reduce la transmiterea cunoștințelor, ci presupune și o anumită atitudine față de elevi, ca expresie a concepției pedagogice asumate și a propriilor trăsături de personalitate și a centrării cadrelor didactice pe competențele artistice.

Cele enumerate vorbesc despre necesitatea și importanța competențelor artistice a cadrelor didactice din ciclul primar, urmate de modalitățile de realizare a lor.

Posedarea competențelor artistice de către cadrele didactice ne dă posibilitatea de a organiza corect și creativ procesul de învățământ în clasele primare.

Referințe bibliografice:

1. Andreescu M. Ghidul profesorului debutant, Inspectoratul Școlar Județean. Iași: Spiru Haret, 2014.
2. Belous V. Inventica. Iași: Asachi, 1992.
3. Cara A., Caragi L. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. Chișinău, 2016.
4. Cristea S. Dicționar de termeni pedagogici. București: E.D.P., 1998.

5. Călin M. Teoria educației. Fundamentarea epistemică și metodologică a acțiunii educative. București: ALL, 1996.
6. Dragomir M. Managementul activităților didactice. Cluj: Eurodidact.
7. Morari M. Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor la educația muzicală. În: Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor. Ministerul Educației al Republicii Moldova, Acad. de Științe a Moldovei, Chișinău: Inst. de Științe ale Educației, 2014.
8. Nicola I. Tratat de pedagogie școlară. București: Didactică și Pedagogică, R.A., 1996.
9. Stanciu N., Stanciu R. Reflecții metodice și psihopedagogice. Buzău: CCD „I.Gh. Dumitrascu”, 2005.
10. Ionescu A. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/98101194/Competen%C5%A3ele-didactice-ale-profesorului-eficien> (vizitat 03.01.2018).
11. Jinga I., Istrate E., coord., Manual de Pedagogie. Manual destinat studenților de la DPPD din cadrul MAN, București: ALL Educational S.A., 1998.
12. Disponibil: https://www.google.com/search?q=competente+artistice&ei=pk5CWv_5O8PqUuOI2A&start=10&sa=N&b,2016 (vizitat 04.01.2017).
13. Disponibil: https://iteach.ro/experiente_didactice/competentele-cadrului-didactic (vizitat 03.01.2018).
14. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Constantin_Petrovici/publication/233955017_Competente_profesionale_necesare_in_formarea_initiala_a_institutorilor_-_rezultatele_une (vizitat 03.01.2018).
15. Disponibil: www.scribd.com/doc/.../Competențele-profesorilor (vizitat 04.01.2018).